

“ГРАНТ ТОРНТОН АУДИТ” ХХК

Аудит, татвар, зөвлөх үйлчилгээний
дэлхийн сүлжээний бие даасан фирм

Далай тауэр, 9 давхар,
ЮНЕСКО гудамж - 31,
Сүхбаатар дүүрэг,
1 хороо Улаанбаатар
14230, Монгол улс
Т + 976 70 110744
+ 976 70 110799

Dalai Tower, 9 floor,
UNESCO street - 31,
Sukhbaatar District-1,
Ulaanbaatar 14230,
Mongolia
T + 976 70 110744
+ 976 70 110799

Хараат бус аудиторын дүгнэлт

“Ард санхүүгийн нэгдэл” ХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдэд:*Дүгнэлт*

Бид “Ард санхүүгийн нэгдэл” ХК болон түүний нийтлэг хяналт бүхий компаниуд (хамтад нь “групп” гэх)-ийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх дараах санхүүгийн тайлангуудад (цаашид “нэгдсэн санхүүгийн тайлан” гэх)-д аудит хийлээ. Үүнд:

- Нэгдсэн санхүүгийн байдлын тайлан,
- Нэгдсэн орлогын дэлгэрэнгүй тайлан,
- Нэгдсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан,
- Нэгдсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан болон
- Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогын хураангуй,
- Бусад тайлбар тодруулгууд

Бидний дүгнэлтээр, “Ард санхүүгийн нэгдэл” ХК болон түүний салбар компаниуд (хамтад нь “групп” гэх)-ийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх нэгдсэн санхүүгийн байдал ба уг өдрөөр дуусгавар болсон жилийн санхүүгийн үр дүн ба мөнгөн гүйлгээ нь бүх материаллаг зүйлсийн хувьд Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв, бодитой илэрхийлэгдсэн байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Бид энэхүү аудитын ажлыг Аудитын олон улсын стандарт (АОУС)-уудын дагуу хийж гүйцэтгэв. Уг стандартуудын дагуу хүлээсэн үүрэг хариуцлагаа энэ тайлангийнхаа *Санхүүгийн тайлангийн аудитад хүлээх аудиторын үүрэг хариуцлага* гэсэн хэсэгт харуулав.

Хараат бус байдал

Бид Нягтлан бодогчдын ёс зүйн Олон улсын стандартын зөвлөлийн мэргэжлийн нягтлан бодогчдын ёс зүйн дүрэм болон Монгол улсын мэргэшсэн нягтлан бодогчдын ёс зүйн дүрмийн санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотой ёс зүйн зохих шаардлагуудын дагуу тус Группээс хараат бус бөгөөд эдгээр ёс зүйн шаардлагуудад нийцүүлэн бусад ёс зүйн үүрэг хариуцлагаа бүрэн биелүүлсэн болно. Олж авсан аудитын баримт нотолгоо нь бидний гаргасан дүгнэлтийн үндэслэл болоход хангалттай, зохистой гэж итгэж байна.

Аудитын аргачлалын хураангуй

Аудитын гол асуудлууд	<ul style="list-style-type: none"> • Виртуал хөрөнгөтэй холбоотой НББ-ийн бодлого • Хаалттай охин компаниудад оруулсан хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэн • Харилцагчдад олгосон зээлийн үнэ цэнийн бууралт
Аудитын цар хүрээ	• Групп нь тодруулга 6-д заасан компаниудыг эзэмшдэг бөгөөд энэхүү тайлан нь "Ард санхүүгийн нэгдэл" ХК болон түүний нийтлэг хяналт бүхий компаниудыг хамарсан нэгдсэн санхүүгийн тайлан болно.
Материаллаг байдал	• Санхүүгийн тайлангийн аудитад ашигласан нийт материаллаг байдал нь 502,228 мянган төгрөг ба материаллаг байдлыг сонгохдоо нийт орлогын 1%-иар тооцсон.

Онцлох асуудал

Нягтлан бодох бүртгэлийн суурь болон энэхүү тайланг ашиглах болон тараах талаарх хязгаарлалтын тухайд бид та бүгдийг энэхүү нэгдсэн санхүүгийн тайлангийн тодруулга 5.2-д дурдсан мэдээлэлд анхаарлаа хандуулахыг хүсэж байна. Энэхүү нэгдсэн санхүүгийн тайланг Ард санхүүгийн нэгдэл ХК-ийн удирдлагын мэдээллийн зорилгоор бэлтгэсэн бөгөөд группийн хяналт бүхий бүх компани хамрагдаагүй болно.

Аудитын гол асуудлууд

Бидний мэргэжлийн үнэлэмжээр аудитын гол асуудлууд гэж тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн их нөлөөтэй асуудлууд юм. Нэгдсэн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитынхаа хүрээнд эдгээр асуудлуудыг нэгдсэн байдлаар авч үзсэн ба дүгнэлтээ гаргахдаа эдгээр асуудлуудад тус бүрчлэн тусдаа дүгнэлт гаргаагүй болно.

Аудитын гол асуудал	Аудитын гол асуудалд авсан аудиторын хариу арга хэмжээ
<p><i>Виртуал хөрөнгийн бүртгэлийн бодлого</i></p> <p>Жилийн эцсийн байдлаар нэгдсэн санхүүгийн тайлангийн нийт хөрөнгийн 31.6 хувийг виртуал хөрөнгө эзэлж байна.</p> <p>Монгол улсад 2021 оны 12 дугаар сард виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн тухай хууль батлагдсан боловч виртуал хөрөнгөд хөрөнгө оруулалт хийх, виртуал хөрөнгийн нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайланд тусгах талаар зохицуулалт хараахан гараагүй байна.</p> <p>Гэсэн хэдий ч групп нь хамгийн тохиромжтой хандлагыг ашиглан санхүүгийн тайланд бүртгэлийг хөтөлж байна.</p> <p>Мөн тайлант хугацаанд виртуал хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг сар бүр үнэлж, бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт болон хойшлогдсон татварыг сар бүрийн эцэст хүлээн зөвшөөрч бүртгэдэг байсныг жилийн эцэст нэг удаа үнэлж бүртгэхээр НББ-ийн бодлогодоо өөрчлөлт оруулсан байна.</p>	<p><i>Аудитын горим:</i></p> <p>СТОУС-ын Тайлбарын хорооноос гаргасан криптовалют буюу виртуал хөрөнгийг эзэмшиж буй үед НББ-д хэрхэн хүлээн зөвшөөрч бүртгэх зөвлөмжийг гаргасан.</p> <p>Уг зөвлөмжийн дагуу НББОУС 38 "Биет бус хөрөнгө"-ийн Дахин үнэлгээний загвар илүү тохирно гэж группийн удирдлага үзсэн.</p> <p>Бид группийн баримталж буй бодлого, бүртгэл болон тайлант хугацаанд виртуал хөрөнгөтэй холбоотой гарсан ажил гүйлгээг дараах байдлаар шалгасан. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн тухай хууль болон бусад дагалдах хуулийн өөрчлөлтүүдтэй танилцаж, группийн үйл ажиллагаатай холбогдох хэсгийг судалсан. - Виртуал хөрөнгийн бүртгэлийг хэрхэн бүртгэж байгааг СТОУС-тай харьцуулан үнэлсэн. - Виртуал хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн тооцоололд ашигласан ханшийн мэдээллийн эх үүсвэрийг шалгасан. - Бодит үнэ цэнийн тооцооллыг шалгаж, биржийн хаалтын ханшаар хүлээн зөвшөөрсөн эсэхийг давтан шалгасан. - Үүссэн зарим зөрүүг санхүүгийн тайланд залруулсан болно.

Хаалттай охин компаниудад оруулсан хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэн

Ард санхүүгийн нэгдэл ХК нь тайлант хугацаанд хувьцааг нь 90-100 хувь эзэмшиж, бүрэн хянадаг охин компаниудад оруулсан хөрөнгө оруулалтыг СТОУС 13 "Бодит Үнэ Цэнийн Хэмжилт"-ийн дагуу үнэлж, санхүүгийн тайландаа бодит үнэ цэнээр нь хүлээн зөвшөөрсөн.

Эдгээр компаниуд нь хаалттай компаниуд бөгөөд группийн удирдлага эдгээр компаниудын бодит үнэ цэнийг үнэлэхдээ Үнэлгээний олон улсын стандартад заасан зах зээлийн хандлага, үүн дотроо нийтэд арилжаалагддаг жиших зүйлсийн аргыг ашигласан.

Үнэлгээний үр дүнд хаалттай компаниудын бодит үнэ цэн нь материаллаг хэмжээгээр нэмэгдсэн ба үнэлгээнд их хэмжээний тооцоолол, мэргэжлийн шийдэл ашигласан тул аудитын гол асуудал гэж үзсэн.

Харилцагчдад олгосон зээлийн үнэ цэнийн бууралт

Нэгтгэлд хамрагдаж буй банк, санхүүгийн байгууллагууд болох Ард кредит ББСБ ХК болон Ард Актив ХЗХ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулинд заасны дагуу компани нь СТОУС-ын дагуу санхүүгийн тайлангаа гаргах үүрэгтэй боловч зээлийн үнэ цэнийн бууралтыг тооцоодоо СЗХ-ноос баталсан активыг ангилал, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журмыг дагаж мөрддөг.

Хэдийгээр компаниудын удирдлага нь тооцоолсон зээлийн эрсдэлийн санг СТОУС 9 "Санхүүгийн хэрэглүүр"-т заасны дагуу байгуулах байсан эрсдэлийн сангаас материаллаг хэмжээний зөрүүгүй гэж үзэж байгаа боловч хувьцаа эзэмшигчдэдээ зориулан СТОУС-9 "Санхүүгийн хэрэглүүр"-т нийцүүлэн зээлийн үнэ цэнийн бууралтыг хийх шаардлагатай байгаа тул аудитын гол асуудалд оруулав.

Аудитын горим:

Хаалттай охин компаниудад оруулсан хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнийг үнэлж, санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрсөн асуудлыг аудитор хянахдаа дараах горимуудыг ашигласан. Үүнд:

- Эдгээр хөрөнгө оруулалтыг үнэлэхдээ группийн удирдлагын ашигласан тооцоолол, мэргэжлийн шийдэл үндэслэлтэй эсэх, тооцсон арга аргачлал, үнэлгээ бодитой эсэхийг хараат бус хөндлөнгийн мэргэжлийн үнэлгээчнээр шалгуулсан.
- Үнэлгээ нь охин компаниудын цэвэр хөрөнгөд илүү төвлөрсөн учраас эздийн өмчид материаллаг хэмжээгээр нөлөөлсөн орц, хүчин зүйлсүүд буюу оруулсан хөрөнгө оруулалтууд, арилжих зорилготой активууд, компаниудын эзэмшил дэх виртуал хөрөнгийн ханшийн хэлбэлзлийг зах зээлийн үнэ ханштай харьцуулан, дахин хянасан.

Үнэлгээнд ашигласан арга хандлага, тооцоолол мэргэжлийн шийдлийг хэрхэн сонгосон талаар группийн удирдлагатай ярилцаж, шалтгааныг тодруулсан.

Аудитын горим:

Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын тооцооллыг үнэлэхдээ дараах горимуудыг хэрэгжүүлсэн. Үүнд:

- Компаниудын зээлийн үнэ цэнийн бууралтын тооцоололд ашигласан зээлийн өгөгдлийн иж бүрэн байдал, ашигласан орц мэдээллийн найдвартай байдлыг шалгасан,
- Зээлийн бүлгийн ангилалд багтсан зээлийг холбогдох зөв ангилалд хамруулж, насжилтыг зөв гаргасан эсэхийг шалгаж зохих журмын дагуу дахин ангилсан.
- СЗХ-ноос баталсан журмын дагуу зээлийн эрсдэлийн санг давтан тооцоолоход Кампаниудын тооцоолсон алдагдлын дүн болон бидний тооцоолсон дүнгийн зөрүү нь бидний тогтоосон материаллагийн дүнгээс хэтрээгүй байсан.

Бусад асуудал

Группийн 2020 оны нэгдсэн санхүүгийн тайланд "Грант Торнтон аудит" ХХК аудит хийж, зөрчилгүй дүгнэлт өгсөн байна.

Бусад мэдээлэл

Удирдлага бусад мэдээлэлд хариуцлага хүлээнэ. Бусад мэдээлэл Группийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх жилийн тайланд багтсан мэдээллээс бүрдэх ба харин нэгдсэн санхүүгийн тайлан болон манай аудиторын тайланг багтаахгүй. Жилийн тайлан нь энэхүү аудиторын тайлан гарсан өдрөөс хойш бидэнд нээлттэй болно.

Нэгдсэн санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй бөгөөд бид аливаа хэлбэрээр баталгаажуулалтын дүгнэлт илэрхийлэхгүй.

Нэгдсэн санхүүгийн тайланд бидний хийсэн аудиттай холбоотой бидний үүрэг хариуцлага бол дээр тодорхойлсон бусад мэдээлэл бидэнд нээлттэй болсон үед уншиж танилцах, ингэхдээ уг бусад мэдээлэл нь нэгдсэн санхүүгийн тайлан эсвэл аудитаар бидний олж авсан мэдлэгтэй материаллаг хэмжээгээр харшилж байгаа эсвэл өөрөөр материаллаг байдлаар буруу илэрхийлэгдсэн эсэхийг авч үзэх юм.

Удирдлага болон Засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүдийн Нэгдсэн Санхүүгийн тайланд хүлээх үүрэг хариуцлага

Группийн удирдлага эдгээр нэгдсэн санхүүгийн тайлангуудыг Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу бэлтгэх, үнэн зөв толилуулах үүрэгтэй. Удирдлагын тодорхойлох энэхүү дотоод хяналт нь нэгдсэн санхүүгийн тайланг аливаа алдаа эсвэл залилангийн улмаас үүсэж болох материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай байдаг.

Удирдлага нь нэгдсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ Группийн үйл ажиллагааг зогсоох юм уу татан буулгахаар төлөвлөсөн эсвэл ингэхээс өөр бодит сонголт байхгүй байхаас бусад тохиолдолд санхүүгийн тайлангуудыг гаргахдаа тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа зогсолтгүй явуулах группийн чадамжийг үнэлэх, боломжтой бол тасралтгүй байх зарчимтай холбоотой асуудлуудыг тодруулах, нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг хэрэглэх үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ.

Засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүд нь Группийн санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүрэг хариуцлагатай байна.

Санхүүгийн тайлагналын аудитад хүлээх аудиторын үүрэг хариуцлага

Залилан эсвэл алдаанаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллээс нэгдсэн санхүүгийн тайланг нь бүхэлдээ анги эсэх талаарх үндэслэлтэй нотолгоо олж авах, дүгнэлт бүхий аудиторын тайлан гаргах нь бидний зорилго юм. Үл үндэслэлтэй нотолгоо гэдэг нь өндөр түвшний нотолгоо боловч АОУС-ын дагуу хийгдсэн аудитаар оршин байгаа материаллаг алдаа зөрчлийг илрүүлдэг гэсэн нотолгоо болохгүй.

Буруу илэрхийлэх явдал нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох ба хэрэв тэр нь дангаараа эсвэл нийтдээ нэгдсэн санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргасан хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх магадлалтай бол материаллагт тооцогддог.

Аудитор нь залилан зэрэг хууль бус асуудлуудыг илрүүлэх чадавхыг ямар цар хүрээнд авч үзсэн талаарх тайлбар

АОУС-ын дагуух аудитын нэг хэсэг байдлаар бид мэргэжлийн шийдэл ашиглаж аудитын ажлын явцад мэргэжлийн үл итгэх үзлийг хандлагыг баримтлан ажилладаг. Үүнд:

- Залилан эсвэл алдааны улмаас нэгдсэн санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийлэгдэх эрсдэлийг тодорхойлж, түүнийг үнэлэн уг эрсдэлд тохирохуйц аудитын горимыг боловсруулан хэрэгжүүлж өөрсдийн дүгнэлтийнхээ үндэслэл болохуйц хангалттай, зохистой аудитын баримт нотолгоог олж авдаг. Залилангаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэл нь алдаанаас үүссэн буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэлээс харьцангуй их байдаг, учир нь залиланд хуйвалдаан, бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, буруу илэрхийлэх болон дотоод хяналтыг орхигдуулах явдлууд багтсан байж болно.
- Группийн дотоод хяналтын үр ашигтай байдалд санал дүгнэлт өгөх зорилгоор биш харин тухайн нөхцөл байдалд тохирохуйц аудитын горим боловсруулах зорилгоор аудитын ажилтай холбоотой дотоод хяналтын талаар ойлголт олж авдаг.
- Удирдлагын ашигласан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын тохиромжтой байдал, нягтлан бодох бүртгэлийн тооцоолол болон холбогдох тодруулгын үл үндэслэлтэй, байдлыг үнэлдэг.
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг удирдлага зохистой хэрэглэсэн эсэх, мөн олж авсан аудитын баримт нотолгоонд үндэслэн группийн тасралтгүй үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах чадамжид мэдэгдэхүйц эргэлзээ үүсгэхүйц үйл явдал, нөхцөл байдалтай холбоотой материаллаг тодорхой бус байдал оршин байгаа эсэхийг тодорхойлдог. Хэрэв материаллаг хэмжээний тодорхой бус байдал оршин

байна гэж үзвэл аудиторын тайландаа нэгдсэн санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгад анхаарал хандуулах эсвэл ийм тодруулга хийх нь хангалтгүй бол дүгнэлтээ өөрчлөх шаардлагатай болдог. Аудиторын тайлан гарах өдөр хүртэлх олж авсан аудитын баримт нотолгоондоо үндэслэн бид дүгнэлтээ гаргадаг. Гэхдээ ирээдүйн үйл явдал, эсвэл нөхцөл байдал Групп тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах боломжгүй болгоход хүргэж болно.

- Тодруулгыг багтаагаад нэгдсэн санхүүгийн тайлангийн ерөнхий толилуулга, бүтэц, агуулгыг үнэлж нэгдсэн санхүүгийн тайланд үнэн зөв толилуулгын шаардлагыг хангахуйц хэмжээнд гол гол ажил гүйлгээ, үйл явдлыг илэрхийлсэн эсэхийг тодорхойлдог.
- Нэгдсэн санхүүгийн тайланд дүгнэлт өгөхийн тулд групп доторх аж ахуй нэгжүүд, бизнесийн үйл ажиллагааны санхүүгийн мэдээллийн талаар хангалттай аудитын нотлох баримтыг цуглуулах. Бид группийн аудитын чиглэл, хяналт, гүйцэтгэлийг хариуцна. Бид аудитын дүгнэлтийг бүрэн хариуцах болно.

Бид аудитын ажлын төлөвлөсөн хамрах хүрээ, цаг хугацаа болон аудитын явцад олж илрүүлсэн дотоод хяналтын мэдэгдэхүйц доголдлыг багтаагаад нөлөө бүхий аудитын илрүүлэлтүүд, бусад томоохон асуудлуудаар засаглах эрх мэдэл бүхий удирдлагатай харилцдаг.

Бид хараат бус байдлын талаар холбогдох ёс зүйн шаардлагуудад нийцсэн гэдгээ засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүдэд мэдэгддэг ба мөн бид тэдгээр хүмүүстэй бүх харилцаа холбоо болон шаардлагатай гэж үзвэл холбогдох хамгаалалт зэрэг бидний хараат бус байдлын хүрээнд бодолцож үзвэл зохих асуудлуудаар харилцдаг.

Засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүдтэй харилцсан асуудлуудаас тайлант үеийн нэгдсэн санхүүгийн тайлангийн аудитад чухал асуудлуудыг тодорхойлж тэдгээр асуудлаа аудитын гол асуудлууд гэж үздэг. Хууль, дүрэм журмаар аливаа асуудлыг олон нийтэд мэдээлэхийг хориглосон эсвэл тун ховор тохиолдолд аудиторын тайландаа аливаа асуудлаар харилцах нь тухайн харилцаанаас хүртэх олон нийтийн үр өгөөжөөс илүү сөрөг үр дагавартай учраас аудиторын тайландаа харилцахгүй байх нь зүйтэй гэж үзсэнээс бусад тохиолдолд тэдгээр асуудлыг аудиторын тайландаа тодорхойлдог.

Аудитын тайлангийн хэрэглээ

Энэхүү нэгдсэн тайланг Компанийн тухай хуулийн 94-р зүйлд заасны дагуу зөвхөн группийн хувьцаа эзэмшигчдэд зориулсан ба бусад оор отгоодод зориулаагүй болно. Бид энэхүү нэгдсэн тайлангийн хүрээнд бусад аливаа нэгэн гуравдагч талын өмнө хариуцлага хүлээхгүй.

2022 оны 9 дүгээр сарын 15
Улаанбаатар хот